



19. marts 2015

UPA2015/39

Naqqiut

(Siunnersuut siusinnerusukkut nassiussaq una taarserpaa. Tunngavilersuutaa allannguuteqarpoq, qulequtaa allannguuteqanngilaq.)

Inatsisartut suleriaasianni § 36 naapertorlugu matumuuna apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut manna siunnersuutigaara:

Pittuffik, Thule Air Base, pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut. Amerikkarmiut nunatsinniinnerannit Kalaallit Nunaat sutigut iluaquserneqassava? Aningaasatigut pissarsiassatigut qanoq piumasaqaateqassaagut, isumaqatigiissutillu sorliit isumaqatigiinniutigineqaqqinnissaannik piumasaqaateqassaagut?

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Saqqummiussineq

Pituffik, Thule Air Base, pilersinneqarmalli ukiorpassuit ingerlaneranni nunatsinni politikikkut initusimaqaaq. Kingullertigullu sakkutooqarfiup kiffartuunneqarneranut aserfallatsaaliorneqarneranullu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutaata amerikkarmiut ingerlatseqatigiiffiannut tunniunneqarnera pillugu tupaallaatiginnittoqarlunilu oqallittoqarpoq.

Matuma allannerani isumaqatigiissutip sooq amerikkarmiunut tunniunneqarsimaneranut tunngasoq ersernerluppoq, taamatullu suliassap kalaallit/danskillu ingerlatseqatigiiffiannit sularineqartussaananeramik amerikkarmiunik isumaqateqarsimanerup sooq eqquutsinneqarsimannginnera pillugu suliap ingerlanneqarnerani sutigut kukkuluttortoqarsimanagera aamma ersernerlulluni.

Aajunali ilisimasarput: Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui suliami matumani eqqummaariffiginngitsuugaqarsimapput. Maani inersuarmi tusaasinnaasimasatsituut Naalakkersuisunit piumasaqaatit sakkukippallaarsimapput suliallu politikikkut isumagineqarnera amigarsimalluni. Akisussaaffimmik inissiisoqartariaqarpoq.

Pisup aamma takutippaa kiffartuussinissamut isumaqatigiissutit taamaallaat isumalluutigalugit Pituffimmit iluanaaruteqartarnissaq anguniaannassagutsigu Nunatta inissisimanagera sanngiippallaassasoq.

Taamaammat immitsinnut aperisariaqarpugut: Amerikkarmiut nunatsinniinnerannit Kalaallit Nunaat sutigut iluaquserneqassava? Aningaasatigut pissarsiassatigut qanoq

piumasaqaateqassaagut, isumaqatigiissutillu sorliit isumaqatigiinniutigineqaqqinnis-
saannik piumasaqaateqassaagut?

Tassami amerikkarmiunut piumasaqaateqartilluta kiffartuussinissamut
isumaqatigiissutit kisiisa isumalluutigissanngilavut. Ukiorpassuit ingerlanerini
sakkutooqarfiup angissusaa atuuffialu allanngorarsimapput. Taamaattumillu
kiffartuussinissamut isumaqatigiissutaasartut kisiisa ukkassinnaanngilagut.

Aamma siunissami kiffartuussinissamut isumaqatigiissutinut suliariumannittussar-
siuussisarnissat suli allat pisartussaapput, maannalu pisoq ilinniutigissagutsigu,
taava amerikkarmiunut danskinullu isumaqatigiissutitta sutigut ersernerlunnerat
sanngiiffeqarnerallu paasiniassallugit pisariaqarpoq.

Naalakkersuisut oqaluuserisamut akissuteqaatiminni allapput Nunatta soqutigisaasa
ajunnginnerusumik illersorneqarnissaat pillugu illersornissamut isumaqatigiissutaasut
misissorneqarnissaannut siunnersuuterput isummerfigisinnaanagu,
kiffartuussinissamik isumaqatigiissut pineqartorpiaq pillugu suli
isumaqatiginninniartoqarmat. Uggornarpoq Naalakkersuisut suliaq
siammasinnerusumik isigisinnaasimannnginnamikku Nunattalu kiffartuussinissamut
isumaqatigiissutit saniasigut qanoq piumasaqaateqartarnissaa pillugu oqallinnermut
peqataallutik.

Inuit Ataqtigiinniit isumaqarpugut pisoq manna naalagaaffeqatiginnerup sanngiiffe-
qarneranik qulaarsisuusoq. Isumaqarpugut Inatsisartut Folketingillu suliap
ingerlanerani taamatut kingusitsigisukkut ilisimatinneqarsimanerat sanngiffimmik
ersersitsisuusoq. Aamma Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisuisa suliap
ingerlaasianut isumaqatigiissutillu imaanut isumaqatigiinngitsutut isikkoqarnerat
sanngiiffeqarnermik takutitsisuusoq isumaqarpugut.

Minnerunngitsumik kukkussutit novemberimi decemberimilu 2013-mi aallartimmatali
Nunatta soqutigisai pillugit sillimasoqarsimannginnera naalakkersuinikkut
sanngiinnermik takutitsisuusoq isumaqarpugut. Takusinnaasavut malillugit
Naalakkersuisut apeqqusiinatik isumaqatigiissutinut allannguutissat akuersaarpaat,
tamannalu maannaku Nunatta aningaasaqarneranut annertuumik kingunerluppoq.
Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi maanna allassimalerpoq, kukkussutit
peqqutigalugit, Nunatta ukiumut 100 mio. kr.-nit tungaanut annaasarsinnaagaa.

Erseqqarissunik imartuunillu piumasaqaateqarnissatsinni piumasat
tunngavigineqartussat piumasaqaatillu qanoq isikkoqarnissaannut akornatsinni
isumaqatigiittariaqarpugut.

Tamannaluttaaqq pissutigalugu pisap qaqilerneqarnissaa pisariaqarpoq.
Ingerlatseriaatsit sukaterneqarnissaat isumaqatigiissutillu
erseqqilluinnartunngortinneqarnissaat pisariaqarluinnarput.

Tamanna pisuutitsiniarnermik aallaaveqanngilaq, uanili siunissami suliariumannit-
tussarsiuussinissat nalorninaateqanngilluinnarnissaat Kalaallillu Nunaata siunissami
nukittunerpaamik inissisimanissaata qulakkeerneqarnissaa pivagut.

Amerikkarmiut Kalaallit Nunaata aningaasatigut pissarsissutigisariaqaraa Inuit Ataqtigiinniit qularutiginaagu oqaatigissavarput. Taamaattumik amerikkarmiunut piumasaqaatit suunissaannik Kalaallit Nunaanniit erseqqissuliortariaqarpugut.

Inuit tusarumasaat aallaavigiinnarnagit tunngaveqarluartumik piviusorsioortumillu oqallittoqarnissaanik kajumissaarivut, Kalaallillu Nunaata USA-mut Danmarkimullu tunngaviusumik piumasaqaatissai eqqarsaatigalugit.